

NOG EVEN: DE ONDERGRONDSE WOELMUIS

Van de heer Vincent van Laar in Amersfoort ontvingen wij een artikel van zijn hand, gepubliceerd in het Natuurhistorisch Maandblad (Natuurhist. Genootschap in Maastricht), jg. 60, nr. 4, april 1971, en getiteld „over twee vindplaatsen van de ondergrondse woelmuis (*Pitymys subterraneus* de Selys Longchamps) in Zuid-Limburg”.

Wij hebben daaruit met toestemming van de redactie van genoemd maandblad, het volgende overgenomen.

En met deze bijdrage wordt de serie „Onze muizen” definitief afgesloten.

Redactie

Het intraspecifieke gedrag

Von Lehmann (1955) heeft er op gewezen dat de Ondergrondse woelmuis in de Voreifel dikwijls in de onmiddellijke nabijheid van de Aardmuis, *Microtus agrestis* (Linné 1761) kan voorkomen, mogelijk zelfs met deze soort dezelfde hollen bewoont. Daarentegen vond hij *Pitymys* nimmer samen met de aan de Aardmuis nauw verwante Veldmuis, *Microtus arvalis* (Pallas 1778), ook al verschilden de vindplaatsen van *M. arvalis* ogenschijnlijk in niets van die waar *Pitymys* naast *M. agrestis* werd gevangen.

Het is in dit verband de moeite waard, om ook aan het Nederlandse en Noordfranse materiaal na te gaan in hoeverre *Pitymys* samen met *M. agrestis* voorkomt en het gezelschap van *M. arvalis* mijdt.

Daartoe zijn in nevenstaande tabel de vangsten van *P. subterraneus* en van de andere soorten kleine zoogdieren, behalve *M. agrestis* ook de Dwergspitsmuis, *Sorex minutus* (Linné 1766), Bosspitsmuis, *Sorex araneus* (Linné 1758), Huisspitsmuis, *Crocidura russula* (Hermann 1780), Rosse woelmuis, *Clethrionomys glareolus* (Schreber 1780) en Bosmuis, *Apodemus sylvaticus* (Linné 1758) die op de vindplaatsen werden aangetroffen, samengevat.

Ondergrondse woelmuis. Foto Thieme's zoogdieren.

De gegevens uit de boomgaard bij kasteel Mheer zijn ontleend aan Mulder (1969), die uit Noord-Frankrijk aan Daan c.s. (1963).

Uit de gegevens blijkt inderdaad dat *Pitymys* vrijwel steeds in gezelschap van de Aardmuis voorkomt en dat nimmer een Veldmuis op een vangplaats gelijktijdig met een ondergrondse woelmuis werd aangetroffen. Ook vangsten in de wijdere omgeving van de *Pitymys*-vindplaatsen leverden noch in Limburg (zie ook Mulder, loc. cit.), noch in Tsjecho-Slowakije (vgl. Kratochvil en Gaisler 1967) noch bij Wattermel in Frankrijk een Veldmuis op.

Daarentegen werd ten oosten van Ambleteuse een Veldmuis (tesamen met 5 Bosspitsmuizen) in een grasland gevangen, doch deze vindplaats verschilde door zijn goed onderhouden staat wel zeer veel van de ruigten waarin de Aardmuis en de Ondergrondse woelmuis werden aangetroffen.

Vindplaats	Datum	<i>S. minutus</i>	<i>S. araneus</i>	<i>C. russula</i>	<i>C. glareolus</i>	<i>P. subterraneus</i>	<i>M. agrestis</i>	<i>A. sylvaticus</i>
Gerendal	19-VIII-1968		x			x	x	
Riesenberg	16/17-VII -1969				x	x		x
Kasteel Mheer	15/19-VII -1969		x			x	x	
Ambleteuse	30-V -1962	x	x	x	x	x	x	
Wattermel	1-VI -1962		x			x	x	

De conclusie van Von Lehmann (1955) dat de Veldmuis „bei ähnlichen Umweltansprüchen stets das Revier allein beherrscht” en derhalve „zweifellos eine Überlegenheit der Feldmaus durch ihre verhaltensweise angenommen werden (muss)” lijkt voor deze Nederlandse en Noordfranse vindplaatsen dan ook niet van toepassing. Er is hier eerder sprake van een ecologisch gescheiden voorkomen van Veld- en Aardmuis (vgl. ook Van Wijngaarden, 1961), waarbij dan de Ondergrondse woelmuis dezelfde biotopen kan bewonen als de Aardmuis.

Dat *Pitymys* van dezelfde hollen gebruik maakt als de Aardmuis, kon niet worden vastgesteld. Wél werd de Ondergrondse woelmuis in het Gerendal op hetzelfde looppadje gevangen als de Aardmuis.